

Verplicht blij zijn?

bij Lied 450

Luuk Schuurman

Het lied 'Verblijd u in de Heer te allen tijd', een lied van dichter Willem Barnard en componist Frits Mehrtens, past bij uitstek bij zondag Gaudete.

De naam Gaudete - verblijd u - is namelijk ontleend aan de woorden van de apostel Paulus in Filippenzen 4: "Laat de Heer uw vreugde blijven; ik zeg u nogmaals: wees altijd verheugd" (Filippenzen 4: 4, NBV21).

Eens in de drie jaar komt deze brieflezing aan de orde op zondag Gaudete.

De perikoop (vers 4-7) wordt in Lied 450 grotendeels gevolgd. In de Statenvertaling klinkt het vers bijna net zoals in Barnards aanhef: "Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik: verblijdt u."

De boodschap in zowel vertaling als lied is duidelijk: altijd blij zijn - en dat blijktbaar om iets wat met de Heer te maken heeft!

Dit lied is niet slechts bedoeld als een gemakkelijke aanbeveling van 'een stuurman aan wal'

Als ik voor mezelf spreek – en dat mag gelukkig in een column – kan die oproep soms wringen. Ik kan me zelfs momenten herinneren waarin ik deze tekst tegenkwam, terwijl ik maar bar weinig motivatie had om 'blij' te zijn. Ik kan me bovendien niet voorstellen dat ik de enige ben die zoiets overkomt - dat kan op dagen zijn waarop je

met het verkeerde been uit bed stapt, maar ook wanneer er periodes zijn waarin de zon even een stuk minder schijnt – zowel letterlijk als figuurlijk.

Ook het vervolg van het lied kan wrang gaan voelen als het leven even niet loopt zoals je zou willen. Barnard dicht heel dapper: "Wees niet bezorgd, maar bid en smeeke de Heer (...) want Hij brengt in uw ballingschap een keer", maar dat kan soms zomaar gaan voelen als makkelijk roepen vanaf de zijlijn! En in extreme gevallen kunnen zulke *als-je-maar-genoeg-op-God-vertrouwt-komt-alles-goed*-gedachten de wanhoop zelfs groter maken. Want wat als je wél bidt en smeekt, maar de penarie blijft?

Hopelijk zullen de meesten begrijpen dat dit niet de plek is waar het lied ons wil hebben. Het is bovendien goed om te bedenken dat dit lied niet slechts bedoeld is als een gemakkelijke aanbeveling van 'een stuurman aan wal'.

Paulus schreef zijn tekst namelijk vanuit de gevangenis; en wie een beetje bekend is met de denkwereld van Barnard, leert hem ook lang niet altijd kennen als de optimistische flierefluiter.

Toch hielden zowel Paulus als Barnard blijkbaar vast aan die oproep om te verblijden in de Heer. En dat niet alleen op zondag Gaudete, maar *te allen tijde* - bovendien sporen ze zelfs aan tot herhaling!

Een antwoord vinden we in de verbinding die Barnard in zijn lied maakt tussen de blijdschap en het geloof dat *“de Heer zeer nabij is.”* In de Filippenzenbrief is dit een losse mededeling die niet direct volgt op het *“verblijd u”*. Door deze verzen in de adventstijd te combineren, koppelt Barnard de nabijheid van de Heer echter heel duidelijk aan het naderende kerstfeest.

Bovendien maakt Barnard in zijn lied nog een andere opvallende toevoeging ten opzichte van de Filippenzenbrief: er is vreugde, want God *“brengt in uw ballingschap een keer.”* Dit is een citaat uit Psalm 85, de psalm van deze zondag. Bovendien heeft de vreugde tenslotte te maken met ‘de vrede die God geeft’.

Ik vind het mooi hoe Barnard hier de vreugde, waar de epistellezing toe oproept, verbindt aan gebeurtenissen die ook daadwerkelijk gebeurd zijn in het verleden: Christus was niet alleen zeer nabij, maar met kerst kwam Hij zelfs. En de ballingschap van Israël werd daadwerkelijk gekeerd. Tegelijk weet Barnard de beide beloftes in het lied zo te verwerken, dat ze ook vandaag de dag nog iets te zeggen hebben. In de adventstijd verwachten we Christus niet

alleen omdat het bijna kerst is, maar verwachten we Christus ook omdat de wereld richting haar voltooiing gaat. In die richting wijst het oorspronkelijke *“De Heer is zeer nabij”* uit de brief in de eerste plaats. De toekomstverwachting op eeuwigheidszondag en de toekomstverwachting in advent zijn geen harde knip in het kerkelijk jaar, maar lopen eerder in een cirkel in elkaar over. Barnard houdt in zijn lied deze dubbele bodem vakkundig in stand.

Met die grote daden uit het verleden in gedachten én met de belofte dat eenmaal alles nieuw zal zijn, wordt het al iets makkelijker om te zingen over die blijdschap, zelfs in moeilijke tijden. Toekomstige beloftes kunnen zorgen van het moment relativeren. Sterker nog, in situaties waarin het leven even wat minder is kan het zelfs extra bemoedigen en opbeuren! Dus of het nu vanaf de jubeltoppen van het leven, of vanuit een diep dal is; of je het voor jezelf zingt, of misschien wel voor degene naast je in de kerkbank: *“Hij die uw harten in zijn hoede heeft is goed, is God. Gij moet in Hem geloven.”* Kort maar krachtig: Verblijd u!

Willem Barnard en Paulus in gesprek (met dank aan kunstmatige intelligentie)

